

Det kommer an på mennesket

Taler

Jan P. Syse

Dato

23 januar 1987

Omstendigheter

Høyres landsmøte

- 1 I sorgen og eftertanken de siste ukene har en ting stått klart for oss om det politiske liv, om politikkens vesen: Det kommer an på mennesket. Ikke bare på systemene, men på det enkelte menneske. På integritet, ekthet, hjertevarme, pålitelighet. Uten disse kvalitetene svikter selv den beste sak. For ikke å tale om
5 den dårlige.

- I politikken - og i landet kommer det an på mennesket. Menneskene og familiene er utgangspunktet. Staten og statsinstitusjonene er bare til for individene. Aldri omvendt. Og dette, at mennesket er utgangspunktet, det betyr
10 to ting: For det første at det finnes grenser som statsmakten ikke har lov til å overtre. Områder som staten ikke har lov til å invadere. Og, for det annet: At samfunnet ikke kommer noen vei uten den enkeltes egen arbeidsvilje, initiativ og ansvarsfølelse. I vår egen generasjon har vi sett mange tvangssamfunn som har vært organisert for å få folk til å løfte i flok med løftet.

- 15 For 13 år siden fremla den daværende regjering den første oljemelding. Den handlet om et nytt problem landet skulle få å hankses med: overflod på penger. Og om mulighetene: hvordan vi kunne velge vår fremtid, stille med de givende ting, kutte ut det banale slitet. For første gang så man inn i olje-Norge, mot et liv
20 i rikdom, uten andre plager enn rikdommen selv.

- Så sitter vi da, tretten år etter, og opplever virkeligheten omkring oss på en helt annen måte enn forfatterne på regjeringens tankeloft gjorde dengang. Hva kan så vi si, dersom vi skal se tretten år fremover, frem mot årtusenskiftet? Vil vi ta
25 like mye feil?

Det må vi regne med vi kan. Men likevel er det viktig å stille spørsmål om hva vi

går inn i. For noe vet vi. Vi vet at vi tretten år siden. Spørsmålet i dag er ganske
30 annerledes. Hvem skal betale for morgendagens samfunn? For forsvaret?
Pensjonene? Helsevesenet? Utdannelsen? Forskningen? Kommunikasjonene?
Hvilken produktiv virksomhet er det som skal bære alt dette? Og hvem skal
gjøre jobbene? Hvem skal yde? Hvordan løser vi dette problemet?

35 Etter 1 ½ år med AP-regjering ligger Norge på toppen blant de vestlige land når
det gjelder rentenivå, skattenivå, kostnadsvekst, prisstigning og underskudd på
driftsbalansen. I næringslivet erstattes nå optimisme med pessimisme.

Vi burde spare mer, men Regjeringen river ned spareordninger og inflasjonen
40 spiser igjen grovt av sparepengene.

Motbakkene er blitt stadig brattere. Også Gro Harlem Brundtland klager over
det. Men hun har vært med på å gjøre dem brattere. De fundamentale
økonomiske ubalanser blir ikke løst, men heller forsterket gjennom regjeringens
45 politikk. Samarbeid og forhåpninger erstattes med bitterhet og kaos. Det er blitt
verre for unge å skaffe seg bolig, og vanskeligere å dekke boutgiftene.
Sosialutgiftene øker. Alt dette stikk i strid med det AP lovte.

Nå er deres mål uklare, midlene er utilstrekkelige. Vi trenger noe ganske annet.
50 Nå trenger vi en marsjordre! Nå skal kreftene mobiliseres. Det betyr å søke de
løsninger som kan bringe landet på offensiven, ved å satse på den enkeltes
pågangsmot, initiativ og skaperevne.

Å la de offentlige utgifter vokse videre som før, når landets inntekter har sviktet,
55 er ikke solidarisk politikk. Bare feil politikk. Men ingen del av samfunnet er i
lengden skjermet hvis det svikter i økonomien. På et synkende er selv ikke
øverste dekk noe blivende sted.

Derfor er det Høyres politikk som er solidarisk politikk. Og la oss ikke glemme
60 at Willoch-regjeringen ble kastet på en økonomisk innstrammingspakke!

Vi har nå vel halvannet år med Arbeiderparti-regjering bak oss, og store
nasjonale problemer foran oss. Det er halvannet år igjen til neste stortingsvalg!

65 Vår viktigste oppgave i dette halvannet år blir å gjenskape et handlingskraftig og
troverdig alternativ til den sittende regjering. Høyre har i alle år vært pådriveren

for borgerlig samarbeide. Ingen ting vil endre Høyres holdning til dette. Vårt mål er å lede landet i regjering.

70

I de siste måneder har andre snakket om at Høyre må velge mellom samarbeide med mellompartiene eller med Fremskrittspartiet. Dette er en gal problemstilling. I det siste halvannet år er det Høyre som har vært alternativet til Regjeringen, et moderat, konsekvent borgerlig alternativ. På det grunnlag er vi rede til samarbeide. De andre må forholde seg til dette, og vil selvfølgelig møte vår utstrakte hånd.

75

Mellompartiene har vært våre naturlige samarbeidspartnere. Vi håper at de igjen tar mål av seg til dette. Men en regjering må ha et parlamentarisk grunnlag, og må søke støtte innenfor de rammer som en borgerlig politikk setter.

80

Men Stortingets sammensetning er og blir den samme frem til 1989, uansett meningsmålinger. Så enkel, men samtidig så vanskelig er den parlamentariske situasjon. La det være klart: Høyres vilje til ansvar er usvekket. Vi skal drive en sterk, målbevisst opposisjonspolitikk, og søke bredest mulig støtte for våre standpunkter under hensyntagen til andres. Vi er beredt, også i denne periode. Men da må ingen partier bryte ut. De må heller ikke ha utbrytere.

85

Også i fylker og kommuner trengs Høyre-politikk. Høyre tar imot støtte fra andre partier, når det sikrer gjennomslag for en riktig politikk. I de aller fleste kommuner og fylker med borgerlig flertall vil Høyre være tyngdepunktet. Det må også være utgangspunktet for politikken.

90

Høyre vil opptre overfor andre partier i tråd med dette, for å få gjennomslag. Men vi er også avhengig av andre borgerlige partiers handlinger:

95

- Fremskrittspartiet har kastet en borgerlig regjering - og forhindret dannelse av en ny, til tross for utvetydige løfter. Under valgkampen i 1985 sa Carl I. Hagen: "En stemme til Fremskrittspartiet er derfor minst like god i regjeringsspørsmålet som en stemme til Høyre". Slik var det altså ikke, det er tvertimot slik at med stemmer til Høyre istedet for til Frp i 1985, ville vi fortsatt hatt borgerlig regjering.

100

- Jeg liker det ikke, men det hjelper ikke å glemme at Senterpartiet så sent som i juni i fjor brøt med Krf og Høyre og stemte mot en ny regjering bygget på de tre

105

partiers omforente politikk.

110 Jeg må ha lov til å si at bevisbyrden for vilje til samarbeid synes å påhvile andre partier! Vi får ikke gjennomslag for vår politikk før andre partier slutter å gi Arbeiderpartiet gjennomslag for sin politikk! Vår vilje er klar. Vi venter!

115 Det overordnede mål for alle som ønsker en handlekraftig borgerlig regjering etter valget i 1989 er å skape den nødvendige plattform for en slik regjering: Et solid flertall på Stortinget. Dette kan bare skje gjennom øket tilslutning til de ikke-sosialistiske partier og redusert tilslutning for de sosialistiske. Det oppnår vi ikke ved å bruke mer tid på å bekjempe hverandre enn på å bekjempe de store feil i Arbeiderpartiets politikk.

120 Den hovedoppgave som må overskygge alt annet blir nå å sørge for en overgang av velgere til vår side i politikken. I 1989 skal vi seire!

125 Hvor går så Høyre? Ikke til venstre, ikke til høyre, ikke med ryggen mot fremtiden. Høyres styrke har vært at vi er det mest homogene partiet. Vi skal bli det igjen. Jeg har ofte sagt at vi har samhold i blodet. Så la det gode blodet virke. Det nytter ikke med friske utspill fra en del i partiet som en annen omgående må advare mot. Vi skal forene aktivitet med enighet -Enighet om det Høyre som skapte Høyre-bølgen.

130 Hvor går så velgerne? De sosialistiske partier har knapt hatt lavere tilslutning enn ved siste valg, regulerings sosialismen er i ferd med å få dødsstøtet. 90-årene kan bli Høyres tiår. Hvis vi vil.

135 Høyre vil. Jeg vil at Høyres politikk, slik den bl.a. trekkes opp videre fremover gjennom dette landsmøtet, skal være basis for en regjerings politikk. Med et tungt Høyre på kommandobroen.

140 Landsmøtet er preget av å møte fremtidens utfordringer: Landsmøtets grunnleggende dokumenter er:

- "Kunnskapspolitikk mot år 2000", med økt vekt på kvalitet i skolen, og opprustning av vårt utdanningssystem, fra grunnskole til universitet.

- "Valgfrihet og initiativ mot år 2000", Høyres visjon er at Norge skal nå toppen

i både frihet og velferd. Vern om miljøet og kamp mot forurensning tvinger seg frem som en hovedsak.

- "Økonomisk politikk for ny fremgang", vi trekker opp linjene for en økonomisk politikk som stimulerer til vekst, ved en mer effektiv forvaltning av offentlige midler, en positiv næringspolitikk og en stimulerende skattepolitikk.

Når linjer og politikk nå trekkes opp fremover, er det erkjennelsen av at våre tanker vinner frem, ikke at de er forkastet. Der AP må bruke landsmøtet til skiftevis å slakte hellige kyr og sette kjepphester på stallen, kan vi bygge videre på vårt grunnsyn og resultater som er oppnådd.

På område etter område ser vi at Høyres politikk har fått gjennomslag, etter noen år.

- Vårt syn på lov og orden ble fnysende forkastet av sosialistene i 70-årene. I dag har selv AP sluttet seg nært til vårt syn.

- Høyres skolepolitikk, krav til kvalitet og innhold, sto vi lenge alene om, de fleste andre var opptatt av å uthule skolen og gjøre det til en varme- og lekestue, hvor ingen skulle tape. Resultatet ble at alle tapte. Nå er det nye tanker på gang, i tråd med Høyres linje gjennom ti-år.

Høyres mediapolitikk har vunnet, vi har fått mangfold i eteren gjennom nærradio, og snart reklame i nærradio, og lokal-TV. Der hvor Høyre diskuterte hvordan man skulle møte fremtiden, var andre partier opptatt av å forhindre fremtiden. Nå gjenstår ett viktig slag for Høyre, en ny uavhengig TVkanal utenfor NRK, finansiert ved reklame. Vi inviterer til samarbeid om dette.

- Høyres utenrikspolitiske linje har ligget fast. I motsetning til andre har vi hele tiden støttet opp om NATO's linje i nedrustningsforhandlingene, i dag kan vi takke for at Kåre Willoch og Høyre sto beinhardt på i perioden 1981-86 mot AP's press for å gjøre Norge til et fotnoteland i denne sammenheng.

- Høyres ønsker privat næringsdrift. Også private eiere kan komme skjevt ut. Men de er etter en tid tvunget til lønnsomhet. Det er ikke slik at all statsdrift fører til kroniske underskudd. Men alle kroniske underskudd kommer fra statsdrift! Nå innser de fleste partier dette.

- I den økonomiske politikken har også Høyre fått rett, AP's overbud var helt urealistiske. Men i Arbeiderpartiets velgergaranti het det: "Dette har vi råd til. Hvis vi vil." Nå er både garantier og vilje borte. Høyre er der!

190 Vi har lenge visst at folk flest deler Høyres oppfatning på vesentlige samfunnsspørsmål. Det gjelder skole, eiendomsrett, råderett, boligpolitikk, skatt, statsdrift og offentlig formynderskap. Vår oppgave blir å knytte folkemeningen fast til partiet. Det blir en hovedoppgave for oss fremover til stortingsvalget å sørge for at felles mening blir felles stemmegivning. Det er vår
195 oppgave å støpe om en folkemening til en massiv politisk bevegelse som skal drive sosialismen tilbake.

Høyres politikk vinner frem. Men vi må ikke i gleden over dette glemme å fortelle hvor feil andre partier tok. Vi skal ikke la Arbeiderpartiet vinne stemmer
200 i valgkampene på sin hensynsløse og urealistiske løfter, og attpåtil la partiet høste laurbær når de senere snur om, til fornuften, og nødtvunget dilter etter Høyres politikk.

I dokumentet "Valgfrihet og initiativ mot år 2000 - Menneskelig vekst:
205 Forutsetninger for ny fremgang", trekkes det opp hovedmål for samfunnsutviklingen. Norge skal nå toppen i både velferd og frihet. Det er Høyres visjon, det overordnede mål, det gode samfunn. Vi når ikke dit uten felles innsats, bygget på enkeltmenneskers initiativ og skapertrang. Vi skaper bare et klima for dette gjennom en politikk som åpner for mangfold, valgfrihet,
210 og sjanse til belønning.

Vi må alle strekke oss litt lenger - yte litt mer. Vi må stimulere til menneskelig vekst.

215 Da må vi sette oss klare mål. Som kan utløse de krefter og det personlige initiativ som kan bringe vår nasjon frem i første rekke. For mennesket vokser seg større ved å strekke seg etter høye mål. Menneskelig vekst er for Høyre både et overordnet mål og en forutsetning for økonomisk fremgang og et bedre samfunn. Derfor satser Høyre på mennesket, også ved å stille høye krav til
220 kunnskap og innsatsvilje, moralsk holdning og kulturell forankring.

Noen må skape verdiene når det er så mange som vil bruke dem.

225 Arbeiderpartiet har skapt en avgrunn mellom de forventninger de har bygget opp, og den virkelighet vi befinner oss i. Det rammer alle partier, men Høyre ufortjent.

230 Vår oppgave er å skape den holdningsendring i Norge, og det felles løft, som kan bringe landet i ny fremgang mot år 2000.

Vi må holde målene frem og skape tilslutning til at vi skal nå dem. Da vil den enkeltes initiativ og vekst trekke oss alle i samme retning. Politiske bevegelser uten visjoner blir kraftløse, mennesker uten interesse for fremtiden blir
235 livstrette.

Og hvilke navn skal vi sette på målene? Utenom det ene avgjørende: Å skape tro på fremtiden.

240 - La oss skape en av Europas beste skoler før år 2000: Hva må vi satse og hva må innholdet være for at vi skal nå dit?

- La oss bli best i forskning og utvikling på områder hvor vi har naturlige forutsetninger, f.eks. havforskning, arktisk forskning og bioteknologi, og la oss
245 så konsentrere ressursene bedre om disse.

- La oss sette statens penger i arbeide og la offentlig og privat sektor virke sammen, og dele oppgavene, ut fra hva som tjener forbrukerne best.

250 Høyre skal sette seg realistiske mål. Vi skal være dristige, men ikke dumdristige. Vi skal vite at våre programmer er gjennomførbare. Høyre skal ikke som Arbeiderpartiet føre velgerne bak lyset, men mot lyset.

I den daglige politiske debatt blir småsaker ofte blåst opp til stridstemaer som
255 overskygger de større linjene. Men dette må ikke fjerne oss fra den sikkerhet som ligger i at vi vet hvor vi vil, og at de skritt vi tar fører oss i riktig retning. Under Willoch-regjeringen skjedde det en oppblomstring av næringsvirksomhet, knoppskyting og nye arbeidsplasser. Nybrottsmannen ble mer etterspurt enn byråkraten. Det ble lettere å få tillatelse enn tilgivelse.

260 Høyre vil ha et friere og varmere samfunn, som gir menneskene større

muligheter, men også større trygghet og mer indre ballast. Vi vil utvikle et samfunn med fastere normer hvor familie og nærmiljø binder menneskene sterkere sammen enn i dag.

Økonomisk vekst vil være den avgjørende forutsetning for å bygge det samfunn Høyre ønsker. I sin bok til omverdenen skriver Gorbatsjov om reformene under Perestrojka, for å fremme økonomisk vekst:

270

"Bedrifter må settes i en slik stilling at det oppmuntres til økonomisk konkurranse for best å kunne tilfredsstille forbrukernes krav og gjøre den ansattes inntekter strengt avhengig av produksjonsresultatet, av overskuddet".

275 Ja, økonomisk vekst er ikke en selvfølge. Konkurransen, næringsfrihet og privat eiendomsrett er selve fundamentet for den verdiskapning som det offentlige velferdssystem bygger på. Denne ansvarsfordelingen må vi holde frem som grunnlaget for fortsatt vekst frem mot år 2000.

280 Etter AP's landsmøte i fjor skrev professor Preben Munthe:

"Konkurransesamfunnet var åpenbart ikke så ille som mange hadde tenkt seg, men - først og fremst - alternativet var verre enn man hadde forestilt seg".

285 Vår visjon er at Norge skal nå toppen både i velferd og frihet. I et slikt samfunn løses omsorgsoppgaver og andre viktige oppgaver gjennom en rasjonell arbeidsdeling mellom offentlige og private krefter. I et slikt samfunn møter vi på en bedre måte kravene om mer variasjon og mangfold når det gjelder omsorg, behandlingsformer, arbeidstider og pensjonsalder. Det offentlige må fortsatt

290 bære hovedansvaret for sosial velferd, men offentlig og privat innsats må kombineres slik at oppgavene løses best, ikke ut fra ideologiske doktriner. Det viktigste er ikke at staten skal ha ansvaret for nye oppgaver, men at oppgavene blir løst!

295 Gjennom satsing på enkeltmennesket, tilrettelegging for næringsfrihet, konkurranse og økt privat eiendomsrett, skal vi konsolidere velferdsstaten som et sikkerhetsnett ingen må falle under. De svakeste må ikke få svekket trygghet selv om tidene hardner til. Men velferdsstaten må ikke overbebyrdes med oppgaver som ressurssterke mennesker er istand til å løse på egen hånd.

300

Vi må øke oppmerksomheten omkring de svakeste gruppene, eldre som ikke får hjelp eller pasienter som over lengre perioder av livet er henvist til fellesrom. Innenfor de budsjetter vi vil ha, kreves en sterkere innsats for disse gruppene.

305

Trygghet i hverdagen mot kriminalitet, det har opptatt meg lenge, og det opptar veldig mange. Vi må bekjempe volds- og vinningskriminalitet på en helt annen måte slik at vanlige mennesker skal kunne føle seg trygge i sin hverdag. Det er samfunnets klare plikt å sørge for rettssikkerhet og rettferdighet, slik at enkeltmennesket får beskyttelse for liv, helse og eiendom.

310

Vi vil ha en handlingsplan mot kriminalitet, bygget på klare mål om mindre kriminalitet og høyere oppklaringsgrad. Samfunnet må være villig til å sette inn de nødvendige ressurser og gjøre den nødvendige omorganisering for å nå de felles mål man enes om på dette området.

315

Familien er det viktigste fellesskap i utviklingen av unge generasjoners normer og holdninger. Mange hushold med barn er i en vanskelig sosial og økonomisk situasjon, og de selektive støttetiltak som er satt inn, klarer ikke alltid å rette opp ubalansene.

320

Det er nødvendig å styrke barnefamiliene ved å tilrettelegge bedre sosiale og økonomiske vilkår og muliggjør mer samvær med barna i perioder av oppveksten. Det er nødvendig å bygge ut barnehager. Både private, frivillige organisasjoner, bedrifter og kommuner må bidra. Under Willoch-regjeringen fikk småbarnsfamiliene rett til forkortet arbeidstid. Det var en viktig reform som alt for få nå utnytter.

325

Skolen har en særlig viktig plass i utviklingen av normer og holdninger. En styrking av skolen skal gi klarere krav til positiv samfunnsadferd hos de unge. Skolen må fremme verdier og holdninger som bidrar til dette.

330

Og skolen er blitt et følt problem for mange i hverdagen. Et organisasjonsproblem for småbarnsforeldre gjennom den korte skoledagen. Men mest av alt et følt problem i form av manglende krav til kvalitet. Høyre vil øke respekten for kunnskap.

335

Det er fristende å referere Lars Roar Langslets svar på hvordan norsk skole har utviklet seg:

"Jeg skal gi mitt svar, kort og tilspisset: Den velmente skole-ideologien som har holdt sin klamme hånd over oss i årtier, lært oss å frykte krav og elske kos, og alltid adlyde makten og æren i sakkyndige råd og snakksalige mønsterplaner, den
345 ideologien er i ferd med å bli så gammel og avfeldig at overgangen fra liv til død kan bli en formsak."

Vi opplever idag kaos i skolen. Dette må man nå finne en løsning på. Alle parter må nå ta til fornuften og vise det ansvar og den besindighet som situasjonen
350 krever. Og den eneste veien går gjennom forhandlinger, som bør komme igang igjen snarest mulig.

Vi kan ikke, - og vil ikke, - akseptere ulovlige streiker. Samtidig må vi erkjenne at vi nå står oppe i en dramatisk situasjon, med konsekvenser langt utover den
355 aktuelle strid om lønns- og arbeidsforhold. Det dreier det seg om hele utdanningssystemets fremtid. Vi vil aldri kunne revitalisere visjonen om "kunnskapssamfunnet" hvis vi får en situasjon hvor de beste av de erfarne lærere forlater skolen og hvor de beste av de nye generasjoner ikke finner skolen tilstrekkelig attraktiv og givende som arbeidsplass. Og hvor ingen lenger finner
360 det tjenlig å skaffe seg den lengste utdanning. Hvis ikke partene nå makter å manøvrere seg ut av en fastlåst konflikt og kommer i et konstruktivt samarbeid, kan resultatet bli en annenklasses nasjon i utdannelsesmessig sammenheng.

365 Norges fremtid bygges på kunnskap og vår evne til å utnytte kunnskap. Vi får bare høyere kompetanse hvis vi vil bli bedre. Det nytter ikke å skape et kunnskapssamfunn uten å ha et ønske om å kunne. Vi må ha ambisjoner: i hjemmene, i skolen, i næringslivet, i kulturlivet. Vi må la ytre disiplin møte indre disiplin, vi må stille krav. Til oss selv, ikke bare til andre. Som nasjon må vi slutte
370 å tro at vi allerede er best. Men vi må tro at vi kan bli best.

Perspektivet må være tilstrekkelig langsiktig. All forskning kan ikke være bruksrettet og resultatorientert, ikke uten at dens kilder gradvis tørker ut. Vi må ta vare på grunnforskningen. Og vi må ikke sultefore de humanistiske disipliner.
375 Historieforskning øker ikke nasjonalbudsjettet. Men den gjør nasjonen rikere.

For et konservativt parti er det en viktig oppgave å arbeide for et samfunn som forvalter naturressursene med ansvar, og gir folk et godt livs- og nærmiljø. Vi har

380 meget å lære av den kulturarv og det verdisett som ligger i distriktene, i
bygdeNorge. Derfor skal vi også legge stor vekt på å legge tilrette for en fortsatt
positiv utvikling i distriktene. Og vi må snakke om mulighetene, ikke bare
problemene, og godene, ikke bare ulempene. Denne positive giv skal prege
Høyres distriktspolitikk i årene fremover, og skal være en viktig pilar i politikken
385 etter 1989. For igjen er det Høyre som representerer fremtidens løsninger;
kunnskap, kompetanse, nye næringer, tilrettelegging fremfor styring og
regulering, samspill mellom det offentlige, bedrifter og enkeltmennesker.

Vern av naturen mot hensynsløse inngrep og forurensninger, og adgangen til
390 rekreasjoner i uberørt natur, vil bli stadig viktigere i fremtiden. Mindre
forurensning, rent vann og ren natur, er viktige trivselsfaktorer for personlig
velferd og utvikling.

Høyre vil ikke godta at miljøet ødelegges av et fåtall gjennom kortsynte
395 utnyttelsesønsker. Vi vil bekjempe livstruende og økologisk uforsvarlige
forurensninger. Norge skal ikke bare frelse den øvrige verden i miljøspørsmål,
men vi må også gå grundig inn i våre nasjonale problemer og søke dem løst til
forbilde for andre. Dette vil Høyre bidra til.

400 For Høyre er det overordnede mål å skape et samfunn hvor makt, ansvar og
eiendom er spredt på flest mulig hender. Dette gir den enkelte økt uavhengighet
og større frihet, slik at de kan hevde sine rettigheter og delta med styrke i
samfunnslivet. Dereguleringen må fortsette.

405 Selveierdemokratiet må utbygges videre

Begrepene frihet og trygghet er knyttet sammen. Vi føler det inn i margin når vi
også taler om nasjonal frihet og nasjonal trygghet. Det er ett for oss.

410 Det var en gang en statsminister som sa at "Norge er et lite land i verden" - og
nesten alle nikket. Men er nå dette så riktig? Vi er få her i Norge, men landet er
stort - over og under havet - og det ligger slik til at vi får et ganske spesielt ansvar:
For å trygge vår og Vestens sikkerhet overfor det stor-strategiske naboskap i øst,
for å hindre at uklarhet i vårt område fører til internasjonal uro og strid. Fordi
415 nordmennene er få, men Norge stort kreves mer kløkt, mer gjennomtenkning,
mer sammenheng i utenrikspolitikken hos oss enn hos mange andre.

420 Har vi fått en slik utenrikspolitikk fra Arbeiderpartiet? Nei. Det er på tross av Arbeiderpartiets politikk i opposisjon og på grunn av Høyres faste og klare kurs i regjeringsposisjon at Norge kunne bidra til den INF-avtale som virkelig har historiske dimensjoner.

425 Norge har nettopp hatt besøk av den sovjetiske statsminister, Nikolaj Rysjkov. Han kom ikke med et bidrag til noe kompromiss om en klar norsk-sovjetisk delelinje i Barentshavet. Istedet vil Sovjet-Unionen ha et fellesstyre i en sone som skal skyve sovjetisk innflytelse langt vestover - og langt inn i norske anliggender. Det er bra at vår statsminister idag sier nei til en slik løsning, men det ville ha vært enda bedre om Arbeiderpartiet hadde sagt nei til Jens Evensens "gråsone" -
430 for ti år siden. Dengang var det Høyre som så riktig og sa nei! Nå er "gråsonen" - slik vi forutsa dengang - blitt utgangspunkt for nye sovjetiske fremstøt. Norge må betale den utenrikspolitiske regningen for Arbeiderpartiets indre striding utenrikspolitikken.

435 Vi må bevare årvåkenhet og realisme, på samme tid som vi følger reform-arbeidet i Sovjet-Unionen med et åpent sinn. I utenrikspolitikken lytter nok russerne mer til andre og de søker bredere kontakt enn før, men kontinuiteten i deres holdning til omverdenen forblir meget sterk. Rysjkovs besøk hos oss er et eksempel, Afghanistan et annet: Reformene er tvingende nødvendig fordi
440 "landet begynte å miste drivet fremover", skriver Gorbatsjov i sin bok "Perestrojka". Afghanistan kunne klare seg uten det sovjetiske drivet! Dette blir vår målestokk for Sovjet-Unionen i tiden som kommer: Ut av Afghanistan, videreføring av nedrustningsdrøftelsene og respekt for menneskerettighetene - for retten til å tenke, tale, skrive og reise fritt.

445 Ikke bare øst for, men også syd for Norge er en viktig politisk utvikling i gang: EF-landene vil allerede i 1990-årene - det er ikke lenge til! - bygge opp verdens største indre marked, med 320 millioner innbyggere. Vi hilser et slikt marked velkommen, for det er helt nødvendig hvis Europa skal hevde seg i den stadig
450 hardere konkurransen på verdensmarkedet - og Europa må klare seg, for det er der vi selger totredjedeler av all norsk eksport. Ja, vi er mer avhengige av markedet i EF enn mange medlemsland innenfor EF, som nå dekker 90 prosent av Vest-Europas befolkning.

455 Fellesskapets politiske muligheter er like viktig som de økonomiske: Vi ser konturene av en europeisk utenrikspolitikk, der forsvars- og

sikkerhetspolitikken gradvis trekkes inn. Også i valuta-spørsmål er EF-samarbeidet kommet langt; her kan også Norge bli med, uten EF-medlemskap.

460

Høyre vil gå foran i en grundig analyse av våre muligheter og vår fremtid. I den vil EF måtte spille en sentral rolle. Det er et viktig arbeid som nå må påbegynnes slik det skjer i andre EFTA-land. Det skal skje på en slik måte at prisen for et forenet Europa ikke blir et splittet Norge. Men vi ønsker heller ikke et ensomt og isolert Norge.

465

Høyre ønsker et Norge som ikke gjør seg liten. Høyre vil et Norge som samtidig forsvarer sine interesser standhaftig og gjør bruk av sin innflytelse i det internasjonale samfunn. Da må vi kunne skue lenger fremover enn Arbeiderpartiets utenrikspolitikere har vist at de kan, vi må velge våre mål med klarhet og kløkt, og vi må i forsvars- og sikkerhetspolitikken følge en fjellstø kurs for Norge.

470

For et par dager siden utga sosialisten Ottar Brox en bok om sosialdemokratiets krise. Slik Brox ser det, er sosialdemokratene blitt tatt av høyrebølgen. Og han forsøker å finne et rødt livbelte som han kan kaste ut til dem.

475

Men Brox tar cgså for seg Høyre. Og her sier han en underlig ting: Høyre har ingen visjoner. Høyre eksisterer bare i opposisjon til venstre, til sosialismen. For, sier Brox, Høyre omtaler jo seg selv som et ikke-sosialistisk parti.

480

Jeg har tenkt på dette. Og jeg er kommet til, at det siste har han sannelig rett i. Vi er ikke-sosialister. Vi er ikke sosialister. Vi er tilmed anti-sosialister. Høyre er sånn. Når vi møter en skadelig tanke så reagerer vi negativt.

485

Så er det da heller ikke vi som trenger å drive ideologisk loftsrydding.

Men ville ikke Høyre ha eksistert, hvis sosialismen ikke hadde forekommet? Vel, dette partiet er 104 år. Da Høyre ble stiftet fantes det ingen sosialisme å bekjempe i Norge. Og det gjør det snart ikke nå heller, hvis den ideologiske avblomstringen på venstresiden fortsetter like raskt som Brox sier at den gjør. Hva er vi da til for?

490

Svaret er kanskje det at Høyre har sine egne visjoner, og at man skal svært langt ut på venstresiden for ikke å se dem:

495

Høyre har visjonen om et sterkt, uavhengig Norge som forsvarer sin fred og handlefrihet.

500

Vi har visjoner om et samfunn som tar ansvar for de svake, men hvor også mennesker tar ansvar for seg selv og sine nærmeste.

Vi har visjoner om økt frihet og økt trygghet.

Vi har visjonen om å bygge landet ved å gi nordmenn armslag og handlefrihet.

505 Vi har visjoner om kvalitet, om å strekke seg etter å bli best.

Vi har visjoner om et samfunn hvor mennesker legger bånd på seg selv.

Den sosialistiske virkelighet er at staten legger bånd på dem.

510 Høyre har alltid hatt en visjon om fedrelandet, om det nasjonale fellesskap som gir ramme og retning for alt vårt strev:

Jeg vil verge mitt land.

Jeg vil bygge mitt land.

515 Jeg vil elske det frem
i min bønn, i mitt barn.

Jeg vil øke dets gavn

jeg vil søke dets savn

ifra grensen og ut

520 til de drivende garn

La oss gå til arbeid: Å gjøre Høyre til Norges største parti!

Kilde

525 Journalist Jarle Skjørestads private arkiv.

Emner

Høyre, Innlegg, Partipolitikk

URI

530 <https://www.virksommeord.no/tale/det-kommer-an-pa-mennesket>